

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.022.02.2015
P/15/053

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku
ul. Waty Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05
lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/053 – Działania na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Janusz Palmowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 96957 z dnia 26.08.2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Brusach, ul. Na Zaborach 1, 89-632 Brusy (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Witold Ossowski, Burmistrz Brus (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹, że działania podejmowane przez Urząd Miejski w Brusach na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej w latach 2013-2015 (do 13 października) były niewystarczające, ponieważ:

- Burmistrz Brus nie wydał żadnej decyzji nakazującej wykonanie obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, w ramach sprawowanego nadzoru, o którym mowa w art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach² (dalej: „u.c.p.g”), pomimo zidentyfikowania 87 przypadków kwalifikujących się do wydania takiej decyzji;
- Burmistrz, poza jednym doraźnym przypadkiem, nie sprawował kontroli o której mowa w art. 9u u.c.p.g. w zakresie gospodarki ściekowej, w tym wykonywania przez właścicieli nieruchomości z terenu Gminy obowiązku dotyczącego gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych;
- nie sporządzono kompletnego wykazu nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej;
- prowadzone ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 u.c.p.g., były niekompletne;
- w czasie prac planistycznych do II aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (dalej: „KPOŚK”) – w 2007 r. – nie poinformowano Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku o istnieniu w tym Programie błędnych danych dotyczących liczby mieszkańców

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Dz.U. z 2013 r., poz. 1399 z późn. zm,

korzystających z systemu kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 31.12.2006 r. (zamiast 11.055 mieszkańców ich liczba winna wynosić 7.721 osób);

- Burmistrz nie sporządził aktualnego gminnego programu ochrony środowiska, pomimo wymogów wynikających z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³ (dalej: „Prawo ochrony środowiska”).

Podkreślić należy konsekwencję w rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Brusy, co skutkowało zwiększeniem liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej z 7.721 w 2007 r. do 11.209 w 2015 r. (na 30.09) Prowadzone działania edukacyjne propagowały przyłączenie kolejnych nieruchomości do nowo budowanej sieci kanalizacji sanitarnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Szacowanie planowanego wzrostu liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacyjnej, w tym na etapie wnioskowania o środki Unii Europejskiej na budowę ww. sieci

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2013-2015 Gmina Brusy realizowała projekt „Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na terenie Gminy Brusy” (dalej: Projekt) w ramach RPO, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Regionalnego, na podstawie wniosku o jego dofinansowanie złożonego 23.08.2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 196-208, 317-331)

Na dzień składania wniosku o dofinansowanie Projektu obowiązywało rozporządzenie Wojewody Pomorskiego nr 61/06 z dnia 19.12.2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Brusy. W propozycji planu przedstawionej przez Burmistrza Brus 14.02.2005 r. wskazano planowaną do budowy łączną długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Brusy – 56,81 km, w tym sieci objęte wnioskiem (Antoniewo – Małe Chelmy – 3,6 km, Małe Gliśno – 4,5 km). W planie aglomeracji podano planowaną liczbę obsługiwanych mieszkańców po wybudowaniu sieci kanalizacji sanitarnej – 4.122 osoby (na podstawie liczby osób zameldowanych w miejscowościach przewidywanych do skanalizowania), liczbę obsługiwanych mieszkańców – 6.273 (dane szacunkowe) oraz zakładaną liczbę obsługiwanych turystów w sezonie turystyczno-wypoczynkowym – 2.158 osoby (w oparciu o dane wynikające z istniejących ośrodków wypoczynkowych oraz budynków letniskowych).

(dowód: akta kontroli str. 115-118, 123-125, 385-386)

Sejmik Województwa Pomorskiego podjął uchwałę Nr 795/XXXVII/14 z dnia 24.02.2014 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Brusy i wyznaczeniu aglomeracji Brusy (dalej: „uchwała w sprawie aglomeracji Brusy”). W uzasadnieniu do ww. uchwały podano, że w trakcie realizacji jest budowa około 8,3 km sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach objętych Projektem: Gacnik, Małe Gliśno, Dąbrówka, Małe Chelmy i Antoniewo. Ponadto podano, że planuje się wybudowanie około 2,8 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Główniczewice i Czernica, w wyniku czego systemem kanalizacji sanitarnej ma zostać objęte 445 równoważnych mieszkańców (w tym 245 mieszkańców i 200 turystów). Do wyliczenia równoważnej liczby mieszkańców (14.963 RLM⁴) w projekcie planu aglomeracji Brusy przyjęto m.in.

³ Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.

⁴Równoważna liczba mieszkańców – ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładanych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT₅) w ilości 60 g na dobę (art. 43 ust. 1 pkt 2 Prawa wodnego)

liczbę mieszkańców oraz turystów, którzy będą korzystali z planowanej sieci kanalizacyjnej (890): Małe Chełmy – 160, Małe Glišno – 155, Antoniewo – 68, Dąbrówka – 56, Gacnik – 6, Główczewice – 245, Czernica – 200 (turyści). Podana liczba mieszkańców (poza miejscowością Gacnik) była zgodna z ewidencją mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2012 r. W przypadku miejscowości Czernica w Harcerskiej Bazy Obozowej uwzględniono maksymalną liczbę osób, które jednocześnie mogą w niej przebywać. W projekcie aglomeracji Brusy nie ujęto mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy.

(dowód: akta kontroli str. 136-146,155-157, 385-387)

1.2. We wniosku o dofinansowanie Projektu, stanowiącym załącznik do umowy o jego dofinansowaniu z dnia 17.02.2012 r.⁵ wskazano, że do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej zostanie podłączonych 445 osób (wskaźnik rezultatu). Liczbę tę podano na podstawie dokumentacji projektowej.

(dowód: akta kontroli str. 196-145, 419, 421, 433-437)

We wniosku o płatność końcową, złożonym 19.12.2014 r.⁶, przed zawarciem aneksu do umowy o dofinansowanie Projektu, rozszerzającym jego zakres rzeczowy⁷ podano, że liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 449 osób. Według wykazu osób zamieszkałych w budynkach podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej w ramach realizacji Projektu, potwierdzonego faktycznym zameldowaniem tych osób we wskazanych adresach (416) oraz oświadczeń osób o korzystaniu z wybudowanych przyłączy kanalizacji sanitarnej (31) liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 447 osób. Zestawienia dotyczące liczby osób zameldowanych w budynkach podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej były zgodne z prowadzoną w Urzędzie ewidencją ludności.

(dowód: akta kontroli str. 316, 322, 342-356)

Liczba ludności korzystającej ze zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej zrealizowanej w ramach Projektu, określona na podstawie deklaracji śmieciowych wynosiła: 357 (wg stanu na dzień 19.12.2014 r.) i 362 (wg stanu na dzień 01.09.2015 r.) i była niższa odpowiednio o: 90 i 85 mieszkańców od liczby ustalonej na podstawie ewidencji ludności i oświadczeń osób o korzystaniu z wybudowanych przyłączy kanalizacji sanitarnych (447).

(dowód: akta kontroli str. 342-350, 357-358)

We wniosku o dofinansowanie Projektu, jako źródło weryfikacji danych dotyczących realizacji wskaźnika – liczby osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacyjnej wskazano dokumentację powykonawczą i protokoły odbioru. NIK zwraca uwagę, że powyższe dokumenty nie określają liczby osób korzystających z tej sieci.

(dowód: akta kontroli str. 264)

Zdaniem pracownika przygotowującego wniosek o dofinansowanie Projektu powyższe źródła weryfikacji danych sugerowała firma opracowująca Studium Wykonalności, która bazowała na swym doświadczeniu i praktyce oraz, że na etapie weryfikacji

⁵ Umowa nr UDA-RPPM.08.02.00-00-002/11-00 o dofinansowanie Projektu: „Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Brusy” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, Osi Priorytetowej 8. Lokalna infrastruktura podstawowa, Działania 8.2. Lokalna Infrastruktura ochrony środowiska, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zawarta pomiędzy Województwem Pomorskim i Gminą Brusy

⁶ Po rozszerzeniu zakresu rzeczowego Projektu, wniosek o płatność został zmieniony z końcowego na częściowy

⁷ Aneks nr UDA-RPPM.08.02.00-00-002/11-00-02 do umowy nr UDA-RPPM.08.02.00-00-002/11-02 z dnia 17.02.2012 r. o dofinansowanie Projektu „Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na terenie Gminy Brusy” zawarty 30.07.2015 r.

ww. wniosku instytucja udzielająca dofinansowania nie wniosła zastrzeżeń do takich zapisów.

(dowód: akta kontroli str. 439-440)

We wniosku o dofinansowanie Projektu, stanowiącym załącznik do zawartego 30.07.2015 r. aneksu do umowy, w którym rozszerzono zakres rzeczowy Projektu, zwiększono wskaźnik liczby osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej do 499 osób. Wzrost ten wyliczono uwzględniając przebywanie w Harcerskiej Bazie Obozowej „Czernica” średnio 50 osób dziennie (200 osób dziennie w ciągu jednego kwartału – okres letni podzielono na 4 kwartały) oraz liczbę osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej podaną we wniosku o płatność z dnia 19.12.2014 r. (449).

(dowód: akta kontroli str. 295-301, 445-446)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Podane we wniosku o dofinansowanie Projektu źródła weryfikacji danych dotyczących realizacji wskaźnika rezultatu – liczby osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej tylko dokumentacji powykonawczej oraz protokołów odbioru były, w ocenie NIK, niewystarczające. Brak wskazania jednoznacznych kryteriów oceny realizacji ww. wskaźnika może powodować różnorodność jego interpretacji.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Urzędu w zbadanym powyżej zakresie.

2. Identyfikacja nieruchomości w gminie, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz mieszkańców i innych użytkowników, którzy powinni korzystać z tej sieci

Opis stanu faktycznego

2.1. Wg stanu na dzień 01.09.2015 r. pracownicy Urzędu zidentyfikowali 2.492 nieruchomości, których właściciele zobowiązani byli do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Spośród nich 2.405 nieruchomości (96,5%) było podłączonych do tej sieci.

(dowód: akta kontroli str. 399-401)

W wyniku weryfikacji ww. danych na przykładzie miejscowości, w których sieć kanalizacji sanitarnej funkcjonuje od co najmniej 10 lat: Kinice (sieć kanalizacji sanitarnej wybudowano w 2002 r.), Wielkie Chełmy (sieć kanalizacji sanitarnej wybudowana w 2003 r.), Kosobudy (sieć kanalizacji sanitarnej wybudowano w 2002 r.) ustalono, że w poszczególnych miejscowościach zlokalizowane były nieruchomości, które powinny zostać podłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej:

- Kinice – dwie nieruchomości⁸ (w Urzędzie zidentyfikowano jedną nieruchomość);
- Wielkie Chełmy – dwie nieruchomości (ujęte w identyfikacji Urzędu⁹);
- Kosobudy – trzy nieruchomości¹⁰. (wg identyfikacji Urzędu brak było takich nieruchomości).

(dowód: akta kontroli str. 399-401, 473, 474-475, 498-499)

⁸ Ul. Leśna 16, ul. Świerkowa1

⁹ Wielkie Chełmy 21, Wielkie Chełmy 8

¹⁰ Ul. Kościelna 21, ul. Sportowa 22, ul. Szkolna 43

W okresie objętym kontrolą była prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych, która zawierała następujące dane: imię i nazwisko, adres nieruchomości, na której zlokalizowany jest zbiornik, pojemność zbiornika, informację, czy jest podpisana umowa na wywóz nieczystości oraz nazwa firmy świadczącej usługę wywozu nieczystości. W ewidencji tej, wg stanu na dzień 18.09.2015 r., zarejestrowano 34 zbiorniki bezodpływowe.

(dowód: akta kontroli str. 455-456)

W badanym okresie w Urzędzie prowadzono ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków, w której ujęto następujące dane: imię i nazwisko oraz adres zamieszkania właściciela, numer działki na której zlokalizowana jest oczyszczalnia oraz obręb geodezyjny, rok budowy oczyszczalni a także jej wielkość.

W ewidencji tej, wg stanu na dzień 18.09.2015 r., zarejestrowanych było 115 przydomowych oczyszczalni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 457-460)

W okresie objętym kontrolą podjęto działania interwencyjne w związku z przekazaniem 05.05.2014 r. skargi złożonej przez Zaborskie Towarzystwo Naukowe w Brusach do Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku dotyczącej nielegalnego odprowadzania ścieków do rowu przydrożnego w Brusach. Działania te polegały na zablokowaniu miejsca wylotu ścieków oraz wezwaniu dwóch właścicieli nieruchomości do udokumentowania korzystania z usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych. Nie stwierdzono miejsca pochodzenia ścieków. Mieszkańcy okazali umowy wywozu nieczystości płynnych oraz faktury za wywóz nieczystości.

(dowód: akta kontroli str. 402-409, 418)

2.2. W Urzędzie zidentyfikowano wszystkich mieszkańców nieruchomości podłączonych do wybudowanej w ramach Projektu sieci kanalizacji sanitarnej. Identyfikacji takiej dokonano 15.12.2014 r. (przed złożeniem wniosku o płatność), na podstawie ewidencji ludności. Wg stanu na dzień składania wniosku o dofinansowanie Projektu, tj. 23.08.2011 r.) liczba ta wynosiła 428 mieszkańców, na dzień 15.12.2014 r. – 416, a na dzień 01.09.2015 r. - 413 mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str.342-349, 352-356)

Wg Zastępcy Dyrektora Wydziału Gospodarki Przestrzennej spadek liczby mieszkańców na terenie objętym wybudowaną siecią kanalizacji sanitarnej o 15 osób spowodowany był głównie migracją ludności poza obszar wsi Małe Chełmy, Antoniewo, Małe Gliśno i Dąbrówka.

(dowód: akta kontroli str. 502, 504)

Weryfikacja dotycząca miejscowości, w których sieć wybudowano w okresie objętym kontrolą w ramach realizacji Projektu wykazała, że w miejscowości Dąbrówka zlokalizowane były dwie nieruchomości nieprzyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej¹¹, jednak mieszkańcy tych nieruchomości korzystali z zaewidencjonowanej przydomowej oczyszczalni ścieków. Badanie wykazało także, że w miejscowości Gacnik nieruchomość niepodłączona do sieci kanalizacji sanitarnej¹² wyposażona była w przydomową oczyszczalnię ścieków, która nie była ujęta w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków. W miejscowości Małe Chełmy występowała jedna nieruchomość niepodłączona do sieci kanalizacji sanitarnej, która była zidentyfikowana przez Urząd¹³ (nieruchomości tej nie podłączono z powodu braku

¹¹ Dąbrówka 13, Dąbrówka 15

¹² Gacnik 1

¹³ Małe Chełmy 18

zgody jej właściciela). Badanie dotyczące miejscowości Małe Gliśno i Antoniewo nie wykazało nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 399-401, 463,465-466, 467-468,469, 496-499, 568)

Ustalone
nieprawidłowości

1. Nierzetelnie zidentyfikowano nieruchomości na terenie gminy Brusy, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Na przykładzie 3 miejscowości, w których sieć kanalizacji sanitarnej funkcjonuje od co najmniej 10 lat (181 budynków mieszkalnych) ustalono, że takich nieruchomości było 7, a wg danych Urzędu było ich 3 (zidentyfikowano tylko 43% nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do sieci kanalizacji sanitarnej).

(dowód: akta kontroli str. 399-401, 463-474, 496-499)

Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Przestrzennej wyjaśnił, że przyczyną nieujęcia wszystkich nieruchomości nieprzyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej pomimo takiego obowiązku, były pomyłki popełniane na etapie sporządzania identyfikacji (poprzez ewidencję gruntów i budynków) spowodowane tym, że ze względu na czasochłonność nie przeprowadzono szczegółowej weryfikacji w oparciu o dostępne w Urzędzie pozostałe ewidencje i informacje. Podał także, że zostanie wykonana bardziej szczegółowa weryfikacja ww. nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 502, 504-505)

2. Prowadzona w Urzędzie (na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 1 u.c.p.g.) ewidencja zbiorników bezodpływowych w gminie Brusy nie była rzetelna. Obejmowała ona tylko 34 zbiorniki. Kontrola wykazała, że w ewidencji tej nie ujęto żadnego zbiornika bezodpływowego zlokalizowanego na terenie siedmiu nieruchomości nieprzyłączonych do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej, położonych w miejscowościach objętych badaniem. Na podstawie badania sprawozdań kwartalnych składanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu gminy Brusy za II kwartał 2015 r. ustalono, że spośród 14 nieruchomości, z których odebrano nieczystości płynne, w ośmiu przypadkach ich właściciele nie byli ujęci w ewidencji zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Porównując zidentyfikowaną liczbę nieruchomości podłączonych do gminnej sieci kanalizacyjnej, liczbę nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do przyłączenia do tej sieci, liczbę zaewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków z liczbą budynków mieszkalnych na terenie gminy Brusy (3010) ustalono, że w stosunku do 369 nieruchomości (12,3%) brak jest wiedzy na temat prowadzonej gospodarki ściekowej.

(dowód: akta kontroli str. 399-401, 455-461, 478)

3. Prowadzona w Urzędzie (na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 2 u.c.p.g.) ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków była nierzetelna.

Wg informacji uzyskanej od Starosty Chojnickiego (w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK) o liczbie i lokalizacji oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,5 m³ ścieków zgłoszonych na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.

Prawo budowlane¹⁴, w latach 2013-2015 zostało zgłoszonych 14 takich oczyszczalni¹⁵. Spośród nich tylko jedna była ujęta przez Urząd w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków. Badanie w zakresie nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gacnik wykazało zlokalizowanie przydomowej oczyszczalni ścieków, która również nie była ujęta w ww. ewidencji¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 457-460, 479-480, 498)

Pracownik odpowiedzialny za prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych ścieków wyjaśnił, że nie miał czasu na weryfikację ww. ewidencji w związku z wykonywaniem innych obowiązków związanych ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminach. Podał także, że w chwili obecnej przeprowadzana jest aktualizacja ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 484-486)

4. Informacje składane przez Burmistrza Brus Marszałkowi Województwa Pomorskiego na podstawie art. 43 ust. 3c Prawo wodne nie zawierały rzetelnych danych w zakresie liczby przydomowych oczyszczalni ścieków i liczby mieszkańców przez nie obsługiwanych. W informacjach za 2013 i 2014 r. wykazano na terenie aglomeracji Brusy cztery przydomowe oczyszczalnie ścieków i 20 mieszkańców przez nie obsługiwanych, a faktycznie funkcjonowało w 2013 r. 5 przydomowych oczyszczalni ścieków, z których korzystały 43 osoby oraz 8 przydomowych oczyszczalni ścieków w 2014 r., z których korzystało 66 osób.

(dowód: akta kontroli str.170, 173, 187, 189, 496, 498)

Pracownik sporządzający ww. informacje wyjaśnił, że przyczyną błędnie podanych danych było niedopatrzenie, gdyż nie zweryfikowano położenia przydomowych oczyszczalni ścieków z mapą aglomeracji Brusy. Nieprawidłowo przyjęto, że poza czterema wykazywanymi w informacjach przypadkami, wszystkie przydomowe oczyszczalnie ścieków znajdują się poza aglomeracją Brusy.

(dowód: akta kontroli str. 517-518)

5. Burmistrz w badanym okresie (poza jedną kontrolą związaną ze złożoną skargą dotyczącą nielegalnego odprowadzania ścieków do rowu przydrożnego w Brusach) nie sprawował kontroli, o której mowa w art. 9u u.c.p.g. w zakresie gospodarki ściekowej, w tym wykonywania przez właścicieli nieruchomości z terenu Gminy obowiązku dotyczącego gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych.

(dowód: akta kontroli str. 497-499)

Burmistrz Brus wyjaśnił, że w latach 2013-2015 nie przeprowadzano kontroli w powyższym zakresie ze względu na niską obsadę etatową w Wydziale Gospodarki Przestrzennej. Podał także, że aktualnie jest przygotowywane zarządzenie dotyczące zasad i planu kontroli dotyczącego gospodarki ściekowej. Wg Burmistrza Brus plan kontroli zostanie wdrożony od 01.01.2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 489, 491)

¹⁴ Dz.U. z 2013 r., poz.1409 z późn. zm.

¹⁵ Kosobudy- Wybudowania, działka nr 174, Rolbik, działka nr 91/1, Broda, działka nr 112, Leśno-Wybudowanie, działka nr 55/4, Brusy-Wybudowanie, działka nr 593/7, Czapiewice, działka nr 214/5, Czyczkowy, działka nr 159, Okręglik, działka nr 540, Małe Chelmy, działka nr 393/1, Huta, działki nr 143/3, 144, Leśno- Wubudowanie, działka nr 55/6, Lendy, działka nr 108/2, Czamowo, działka nr 2013

¹⁶ Działka nr 514

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zbadanym powyżej obszarze.

3. Działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą nie planowano działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej.

W badanym okresie Gmina Brusy nie posiadała aktualnego programu ochrony środowiska, w którym powinny zostać ujęte zadania w zakresie edukacji ekologicznej.

Zastępca Burmistrza Brus wyjaśnił, że nie planowano działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej ze względu na niewielki odsetek nieruchomości nieprzyłączonych do tej sieci, nie mniej jednak takie działania podejmowano.

(dowód: akta kontroli str. 392, 397)

3.2. W badanym okresie podejmowano następujące działania informacyjno-edukacyjne zachęcające do korzystania z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej:

- wydano folder – mapę gminy z uwzględnieniem rozbudowanego systemu kanalizacji sanitarnej (wydatek w kwocie 7.210 zł sfinansowano ze środków w ramach Projektu, wydatek w kwocie 3.605 zł sfinansowano ze środków budżetu Gminy),
- wydrukowano i kolportowano 350 ulotek informacyjnych o korzyściach wynikających z podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej (wydatek sfinansowano z budżetu Gminy),
- przeprowadzono zajęcia pozalekcyjne o tematyce ekologicznej w Gimnazjum Brusach w roku szkolnym 2013/2014 (zajęcia sfinansowano z budżetu szkoły),
- zorganizowano wyjazd edukacyjny uczniów Gimnazjum w Brusach do oczyszczalni ścieków w Jastrzębiej Górze – 13.06.2013 r. (wydatek w kwocie 790,91 zł sfinansowano ze środków w ramach Projektu, wydatek w kwocie 429,35 zł sfinansowano z budżetu Gminy),
- zorganizowano trzy wycieczki dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym na oczyszczalnię ścieków w Brusach: w dniu 08.11.2013 r. uczniowie Szkoły Podstawowej w Męcikale (sfinansowano z budżetu szkoły), w dniach 16 i 18.03.2015 r. dzieci z Przedszkola nr 1 w Brusach.

Ponadto wg wyjaśnienia Zastępcy Burmistrza działania informacyjno-edukacyjne prowadzono na zebraniach wiejskich, komisjach Rady Miejskiej w Brusach oraz naradach z sołtysami. Działania te udokumentowane zostały w protokołach z zebrania wiejskiego Sołectwa Małe Glišno i Sołectwa Małe Chełmy.

(dowód: akta kontroli str. 392, 397, 423, 502-503, 505, 506-516)

Ustalona nieprawidłowość

Burmistrz nie sporządził aktualnego gminnego programu ochrony środowiska, pomimo wymogów wynikających z art. 17 ust. 1 Prawa ochrony środowiska.

Urząd dysponował jedynie Programem Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Brusy na lata 2005-2008 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2009-2012, przyjętym

uchwałą Rady Miejskiej w Brusach 29.12.2005 r.¹⁷, zmienioną uchwałą z dnia 29.06.2006 r.¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 108-110)

Burmistrz Brus wyjaśnił, że program ten winien być opracowany przez Wydział Gospodarki Przestrzennej, nie został jednak sporządzony ze względu na nawal innych, pilniejszych obowiązków służbowych (wdrożenie systemu gospodarki odpadami) i zbyt niską obsadę etatową w tym wydziale. Podał także, że w budżecie Gminy na 2015 r. zabezpieczono fundusze na sfinalizowanie tego zadania, które ma zostać zakończone w terminie do 30.12.2015 r., oraz że opracowany program planuje się przedstawić do zatwierdzenia Radzie Miejskiej w Brusach w I kwartale 2016 r.

(dowód: akra kontroli str. 488, 490)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność Urzędu w zbadanym powyżej obszarze.

4. Działania na rzecz zapewnienia dofinansowania realizacji podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

4.1. W okresie objętym kontrolą nie funkcjonował w Gminie Brusy system dofinansowania w zakresie podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej ze środków pochodzących z wpływów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych.

Burmistrz Brus wyjaśnił, że system taki nie funkcjonuje ze względu na niewielkie wpływy do budżetu z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych – rocznie około 20 tys. zł, które przeznacza się na niezbędne, bieżące sprawy z zakresu ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 391, 395, 488, 490)

4.2. Pracownicy Urzędu dysponowali wiedzą o możliwości uzyskania dofinansowania do podłączania nieruchomości do kanalizacji sanitarnej ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w ramach programu priorytetowego „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego”. Z tej możliwości jednak nie skorzystano.

Burmistrz Brus wyjaśnił, że Gmina nie skorzystała z ww. programu ze względu na zbyt małe zainteresowanie mieszkańców – potencjalnych beneficjentów projektu (mniejsze niż 50 przyłączy, co stanowiło minimum przy ubieganiu się o dofinansowanie).

(dowód: akta kontroli str. 392-393, 397-398, 410-417, 488, 490)

Wg wyjaśnienia Zastępcy Burmistrza Brus w Urzędzie, potrzeby mieszkańców w zakresie skorzystania z dofinansowania przyłączenia budynków do sieci kanalizacji sanitarnej oszacowano w oparciu o posiadaną wiedzę na temat potencjalnych użytkowników, z których większość świadomie rezygnowała z budowy przyłączy z uwagi na koszty inwestycyjne oraz późniejsze koszty związane z odprowadzeniem ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 392, 398)

¹⁷ Uchwała Nr XXII-223/2005

¹⁸ Uchwała Nr XXV-247/2006

Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Przestrzennej wyjaśnił, że w przyszłości zostanie rozważona ewentualna możliwość udzielenia pomocy finansowej tym właścicielom nieruchomości, którzy są zobowiązani do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej ale nie mają możliwości sfinansowania tego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 566, 568)

Ocena cząstkowa

Zdaniem NIK, pomimo braku takiego obowiązku, można było podejmować działania związane z pomocą mieszkańcom w zakresie podłączeń ich nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Zwraca się uwagę na fakt, że Burmistrz Brus nie występował do Rady Miejskiej w Brusach z wnioskiem o podjęcie uchwały w sprawie ustalenia zasad udzielania dotacji na dofinansowanie wykonania podłączeń budynków dla osób w trudnej sytuacji materialnej, pomimo dysponowania wiedzą, że jest to przyczyna niepodłączenia nieruchomości do tej sieci.

5. Działania związane z egzekwowaniem od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Burmistrz Brus nie wydawał właścicielom nieruchomości decyzji nakazujących wykonanie obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Wg stanu na dzień 01.09.2015 r. zidentyfikowano w Urzędzie 87 nieruchomości, które winny być przyłączone.

(dowód: akta kontroli str. 392, 396, 399-401, 488)

W badanym okresie nie zawiadamiano organów uprawnionych do nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego oraz nie kierowano wniosków do sądu o ukaranie na podstawie art. 10 ust. 2 u.c.p.g.

(dowód: akta kontroli str. 364-365)

Ustalona nieprawidłowość

Burmistrz Brus nie prowadził działań zmierzających do wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i nie wydawał w tym zakresie decyzji, pomimo wymogu wynikającego z art. 5 ust. 7 u.c.p.g.

(dowód: akta kontroli str. 392, 396)

Zastępca Burmistrza Brus wyjaśnił, że decyzji administracyjnych dotyczących wykonania obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej nie wydawano, ponieważ w ocenie Urzędu nieruchomości te stanowią niewielki odsetek ogółu nieruchomości i założono, że podłączenie posesji do kanalizacji sanitarnej na zasadzie dobrowolności jest lepszym rozwiązaniem, niż wydawanie decyzji administracyjnych. Dlatego też prowadzono liczne działania informacyjne i edukacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 392, 396)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie brak działań Burmistrza zmierzających do wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

6. Osiągnięcie zaplanowanego w gminie wzrostu liczby mieszkańców i innych użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz działań organizacyjnych podjętych w tym celu

Opis stanu faktycznego

6.1. W Regulaminie Organizacyjnym Urzędu obowiązującym w badanym okresie¹⁹ zadania z zakresu ochrony środowiska, gospodarki wodnej, utrzymania porządku i czystości w gminie, w tym gospodarka odpadami i gospodarka ściekowa przypisane były do Wydziału Gospodarki Przestrzennej. Zadania inwestycyjne przypisane były do Wydziału Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych. Wydziały te nadzorowane były przez Zastępcę Burmistrza Brus.

(dowód: akta kontroli str. 4-48)

Żadnej komórce organizacyjnej Urzędu nie przypisano zadań dotyczących: planowania i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników, opracowania propozycji planu aglomeracji, wykonania i nadzoru nad realizacją KPOŚK, nadzoru nad GZK oraz identyfikacji właścicieli nieruchomości, którzy nie przyłączyli się do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, a także nakazywania w takich przypadkach w drodze decyzji administracyjnej wykonanie oraz egzekwowanie tego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 4-48)

Burmistrz Brus wyjaśnił, że zadania te, pomimo nie wyszczególnienia w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu realizował Wydział Gospodarki Przestrzennej w ramach ochrony środowiska i gospodarki odpadami.

Po przeprowadzonej analizie, w trakcie kontroli NIK, zadania te zostały wpisane do ww. Regulaminu.

(dowód: akta kontroli str.488-492)

Zarządzeniem Burmistrza Brus Nr 164/15 z dnia 29.09.2015 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Brusach do zakresu działania Wydziału Gospodarki Przestrzennej (§ 25) dopisano podpunkty:

- realizacja zadań z zakresu planowania i zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników;
- opracowanie propozycji planu aglomeracji i jego aktualizacje; i nadzór nad realizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- nadzór nad Zakładem Gospodarki Komunalnej;
- identyfikacja właścicieli nieruchomości, którzy nie przyłączyli się do sieci kanalizacji sanitarnej wraz z wydawaniem decyzji administracyjnych dotyczących wykonywania tego obowiązku oraz egzekwowanie wydanych decyzji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

(dowód: akta kontroli str. 492)

W zakresie czynności Zastępcy Dyrektora Wydziału Gospodarki Przestrzennej ujęto m.in. zadania z zakresu ochrony środowiska, ochrony przyrody, gospodarki wodnej, gospodarki rolnej i leśnej, gospodarki łowieckiej, utrzymania porządku i czystości w gminie, w tym gospodarka odpadami i gospodarka ściekowa. Jednemu z pracowników Urzędu przypisano zadania prowadzenia ewidencji zbiorników

¹⁹ Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Brusach przyjęty zarządzeniem Burmistrza Brus Nr 26/10 z dnia 30.12.2010 r., zmieniony zarządzeniami Burmistrza Brus: Nr 115/11 z dnia 17.08.2011 r., Nr 189/12 z dnia 02.02.2012 r., 309/12 z dnia 26.10.2012 r., Nr 704/14 z dnia 17.10.2014 r.

bezdopływowych na nieczystości płynne i ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 66-70)

W trakcie kontroli NIK zadania dopisane w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu do Wydziału Gospodarki Przestrzennej ujęto w zakresie czynności Zastępcy Dyrektora tego Wydziału.

(dowód: akta kontroli str. 49-70)

Jednostka organizacyjna Gminy – Zakład Komunalny w Brusach realizował m.in. zadania dotyczące odprowadzania ścieków, działalności eksploatacyjnej, konserwacyjnej i remontowej urządzeń, budowli, obiektów wodociągowych, kanalizacyjnych, sanitarnych deszczowych, budowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnych oraz utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

(dowód: akta kontroli str. 524-528)

6.2. Do dnia 28.03.2014 r. obowiązywało rozporządzenie Wojewody Pomorskiego Nr 61/05 z dnia 19.12.2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Brusy, która obejmowała miejscowości położone w gminie Brusy: Brusy, Brusy wybudowanie, Brusy Jaglie, Kosobudy, Kinice, Czarniż, Małe Gliśno, Czyczkowy, Żabno, Wielkie Chełmy, Antoniewo, Krównię, Czernicę, Strugę, Męcikał, Czarnowo, Czapiewice, Leśno, Kaszubę, Zalesie, Lubnię i Orlik.

(dowód: akta kontroli str. 124-125)

Zgodnie ze zaktualizowanym w 2011 r. KPOŚK liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego wynosiła 11.055 mieszkańców (wg stanu na 31.12.2006 r.) a do końca 2015 r. liczba ta miała wynosić 11.980 mieszkańców. Zaplanowany przyrost liczby mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego wynosił 925 osób.

(dowód: akta kontroli str. 159)

Wg uzasadnienia uchwały w sprawie aglomeracji Brusy liczba mieszkańców stałych korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej oraz liczba mieszkańców, którzy będą korzystali z planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej wynosiła 11.366 osób (liczba mieszkańców korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej wynosiła 10.676 osób, a planowana liczba mieszkańców, którzy będą obsługiwani przez budowaną sieć kanalizacyjną wynosiła 690 osób).

(dowód: akta kontroli str. 155-157)

Różnica pomiędzy planowaną liczbą mieszkańców, którzy będą korzystali z sieci kanalizacji sanitarnej wykazywaną w KPOŚK i uchwale w sprawie aglomeracji Brusy – spadek o 614 mieszkańców spowodowana była zmienionym zasięgiem obszaru aglomeracji Brusy. Zmiana ta związana była z wyłączeniem wsi Kaszuba oraz Żabno, włączeniem wsi Główczewice oraz wyłączeniem z aglomeracji terenów o rozproszonej zabudowie.

(dowód: akta kontroli str. 499, 566, 568)

Według informacji składanej Marszałkowi Województwa Pomorskiego dotyczącej realizacji KPOŚK za 2013 r. liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego wynosiła 10.940, (91,3% planu do osiągnięcia na koniec 2015 r.), a wg informacji złożonej za 2014 r. liczba ta wynosiła 11.168 (93,2% planu).

(dowód: akta kontroli str. 170, 173, 187, 189)

Wg stanu na dzień 30.09.2015 r. liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Brusy wynosiła 11.209 osób (93,6% planu).

(dowód: akta kontroli str. 157, 523)

W propozycji do IV aktualizacji KPOŚK wykazano, że w latach 2014-2015 nastąpi przyrost 485 mieszkańców, którzy skorzystają z wybudowanej sieci kanalizacyjnej. Założono, że w tym okresie zostaną skanalizowane miejscowości Małe Gliśno (155 mieszkańców), Dąbrówka (56 mieszkańców), Główczewice (245 mieszkańców), Gacnik (6 mieszkańców), oraz pojedyncze nieruchomości (23).

(dowód: akta kontroli str. 163, 496, 498)

Faktycznie przyrost mieszkańców korzystających z usług kanalizacyjnych w latach 2014 – 2015 wyniósł 269 mieszkańców – 55,5% (Małe Gliśno, Dąbrówka, Gacnik – 206 osób, pojedyncze nieruchomości – 41 osób).

(dowód: akta kontroli str. 520, 523)

Wg wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora Wydziału Gospodarki Przestrzennej do końca 2015 r. nie zostanie zrealizowana inwestycja dotycząca budowy sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Główczewice z powodu braku środków finansowych. Wyjaśniający podał, że Inwestor – Zakład Gospodarki Komunalnej w Brusach (dalej: „ZGK” posiada dokumentację formalno – prawną przedsięwzięcia, a realizacja inwestycji przewidziana jest z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej w perspektywie planowania 2014-2020.

(dowód: akta kontroli str. 523)

6.3. Realizowany w okresie objętym kontrolą Projekt obejmował budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Małe Gliśno, Dąbrówka, Gacnik, Antoniewo i Małe Chelmy oraz Czernica wraz z wykonaniem 83 przyłączy kanalizacyjnych (od granicy działek do budynków), budową sieci wodociągowej w miejscowościach Czernica i Krównia oraz budowę 5 przepompowni ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 297)

Całkowity koszt realizacji ww. Projektu, który ma zostać wykonany do dnia 30.10.2015 r. (zakończenie rzeczowe) ma wynosić 2.615,6 tys. zł, a maksymalne dofinansowanie ma wynieść 1.377,0 tys. zł. Gmina Brusy – jako Beneficjent zobowiązana była do realizacji Projektu zgodnie z wnioskiem o jego dofinansowanie oraz harmonogramem rzeczowo-finansowym²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 279-306)

W okresie objętym kontrolą wybudowano na terenie gminy Brusy w ramach realizacji Projektu 7,9 km sieci kanalizacji sanitarnej (3,4 km w 2013 r. i 4,5 w 2014 r.) oraz wykonano 85 przyłączy do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (42 w 2013 r. i 43 w 2014 r.). Nie stwierdzono zagrożenia niepełnej realizacji Projektu. W okresie tym poza realizacją Projektu wybudowano 4,5 km sieci kanalizacji sanitarnej (1,9 km w 2013 r., 1,6 km w 2014 r., 1,0 w 2015 r.) oraz wykonano 94 przyłączy do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (28 w 2013 r., 34 w 2014 r., 32 w 2015 r.). W badanym okresie ZGK wydał 171 warunków technicznych na wykonanie przyłączy do sieci kanalizacji sanitarnej (64 w 2013 r., 62 w 2014 r., 45 w 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 370, 376, 500-501)

W Urzędzie monitorowano bieżący stopień osiągnięcia zaplanowanego wzrostu liczby użytkowników przyłączonych do wybudowanej w ramach realizacji Projektu sieci

²⁰ Dane te zostały podane w aneksie nr UDA-RPPM.08.02.00-00-002/11-02 zawartym 30.07.2015 r. do umowy nr UDA-RPPM.08.02.00-00-002/11-00 z dnia 17.02.2012 r.

kanalizacji sanitarnej poprzez udział w komisjach odbioru robót ²¹ oraz poprzez weryfikację liczby mieszkańców z wykonanymi przyłączami kanalizacyjnymi.

(dowód: akta kontroli str. 312-315, 393, 398)

W ramach realizacji Projektu ZGK był wskazany jako jednostka realizująca, czyli był odpowiedzialny za przygotowanie, realizację i rozliczenie finansowe. Gmina Brus sprawowała nadzór nad działaniami ZGK poprzez uczestnictwo pracowników Urzędu w pracach komisji przetargowej, w naradach koordynacyjnych organizowanych w trakcie trwania robót budowlanych, a także podczas końcowego odbioru inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 392, 397)

6.4. W okresie objętym kontrolą nie wpływały do Urzędu skargi na działania Burmistrza Brus i pozostałych pracowników, w związku z realizacją zadań z zakresu zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej mieszkańców i innych użytkowników.

(dowód: akta kontroli str. 392, 397, 483)

Na zebraniu wiejskim Sołectwa Żabno w dniu 08.09.2015 r. został złożony wniosek dotyczący budowy kanalizacji sanitarnej we wsi Żabno. Wg wyjaśnienia Zastępcy Burmistrza Brus obecnie dla tej wsi jest opracowywana dokumentacja projektowa.

(dowód: akta kontroli str. 392, 397)

W badanym okresie realizacja zadań Burmistrza Brus z zakresu zapewnienia przyłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej mieszkańców i innych użytkowników nie była kontrolowana przez Radę Miejską w Brusach.

W okresie tym Radni nie zgłaszali żadnych interpelacji na temat budowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz uzyskania zaplanowanego w Gminie przyrostu mieszkańców i innych użytkowników korzystających z tej sieci. Problematyka ta była przedmiotem zainteresowania ich podczas posiedzeń komisji przy omawianiu budżetu Gminy Brusy. Zadania inwestycyjne z zakresu budowy sieci kanalizacji sanitarnej były analizowane przez Radnych, jednak nie zgłoszono żadnych zastrzeżeń, co do planowania i realizacji tych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 367-369)

Uwaga dotycząca badanej działalności

W projekcie aglomeracji Brusy z 2013 r. nie uwzględniono prognozy demograficznej, czego skutkiem jest wykazanie w propozycji do IV aktualizacji KPOŚK liczby mieszkańców, która będzie obsługiwana przez oczyszczalnię z końcem 2015 r. – 11.425, która jest wyższa od liczby mieszkańców wykazanej uchwałą w sprawie aglomeracji Brusy o 59 osób. Wg szacunków Urzędu na koniec 2015 r. rzeczywista liczba mieszkańców wyniesie 11.460 osób. Na przestrzeni lat 2005 – 2014 liczba mieszkańców Gminy Brusy wzrosła o 807 mieszkańców (z 13.657 do 14.464). Nieuwzględnienie prognozy demograficznej spowodowało, że liczba mieszkańców aglomeracji Brusy nie jest zgodna ze stanem faktycznym.

(dowód: akta kontroli str.159, 167, 482, 522)

Ustalone nieprawidłowości

W czasie prac planistycznych do II aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (dalej: „KPOŚK”) – 20.07.2007 r. – nie poinformowano Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku o istnieniu w tym Programie błędnych danych dotyczących liczby mieszkańców korzystających z systemu

²¹Protokoły z dnia 08.11.2013 r. i 20.10.2014r.

kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 31.12.2006 r. Wg KPOŚK było to 11.055 mieszkańców, a faktycznie liczba ta wynosiła 7.721 mieszkańców²².

(dowód: akta kontroli str. 523, 546-564, 566)

Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Przestrzennej wyjaśnił, że formularze aktualizacyjne dotyczące II aktualizacji KPOŚK nie przewidywały możliwości podania liczby mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego aglomeracji i dopiero w związku z pierwszym podejściem do IV aktualizacji KPOŚK wskazano w propozycji aktualizacji na potrzebę weryfikacji liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 566, 568)

Zdaniem NIK brak możliwości podania tych danych w formularzach do II aktualizacji KPOŚK nie wykluczał innej formy przekazania informacji o istnieniu błędów.

Dodać należy, iż w formularzu do IV aktualizacji KPOŚK z dnia 14.10.2011 r. podano prawidłową liczbę korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej w 2010 r. – 8.885²³.

(dowód: akta kontroli str. 570, 573)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Urzędu w zbadanym powyżej obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, wnosi o:

- 1) podjęcie działań administracyjnych w celu wyegzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej;
- 2) sprawowanie kontroli w zakresie gospodarki ściekowej;
- 3) zweryfikowanie liczby nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej;
- 4) zaktualizowanie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 5) zapewnienie bieżącej aktualizacji planu aglomeracji Brusy;
- 6) opracowanie gminnego programu ochrony środowiska.

²² Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 30.09.2015 r. – 11.209, pomniejszona o przyrost liczby mieszkańców korzystających z tej sieci w latach 2007-2015 – 3.488

²³ Liczba to obejmowała mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 31.12.2006 r. oraz przyrost liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w latach 2007-2010 – 1.164 mieszkańców

²⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 23 października 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontroler
Janusz Palmowski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
.....
podpis
Włodzimierz Zegadło